

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Karla Černína, Ph.D., a Mgr. Jana Čížka ve věci

žalobce: **Mgr. Ing. Š. M.**

proti

žalovanému: **Velitelství výcviku – Vojenská akademie**
sídlem Víta Nejedlého, 682 01 Vyškov

o žalobě ze dne 18. 11. 2023 v řízení o ochraně před nezákonným zásahem

takto:

- I. Určuje se, že neuvědomění žalobce o zahájení řízení o přestupku vedeném žalovaným, jenž bylo ukončeno vydáním rozhodnutí ze dne 14. 9. 2023, č. j. MO 651563/2023–1970, jímž byl přestupce uznán vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití, přičemž žalobce byl osobou přímo postiženou spácháním přestupku, v čehož důsledku byl žalobce zbaven možnosti uplatnění jeho práv ve smyslu ust. § 71 zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v předmětném řízení, bylo nezákonným zásahem.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 2 000 Kč ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou ze dne 18. 11. 2023 ve znění doplňujícího procesního podání ze dne 14. 1. 2024 se žalobce domáhá vydání rozsudku, kterým by soud určil, že žalovaný nezákonně zasáhl do práv žalobce tím, že v rozporu s ust. § 4 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) neuvědomil žalobce o zahájení řízení o přestupku, v němž měl žalobce postavení osoby přímo postižené spácháním přestupku. Tím došlo ke zmaření uplatnění práv, jež žalobci náleží ve smyslu ust. § 71 zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“). Žalobce namítal, že ač bylo u žalovaného jakožto věcně příslušného služebního orgánu ve smyslu ust. § 4 odst. 5 písm. b) tohoto zákona vedeno řízení ve věci přestupku proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích (dále jen „zákon č. 251/2016 Sb.“) podezřelého Mgr. J. Š. nebyl žalobce vyrozuměn o zahájení řízení, ačkoliv byl osobou přímo postiženou spácháním přestupku, čímž byla zmařena jeho práva přiznaná ust. § 71 zákona č. 250/2016 Sb.

II. Vyjádření žalovaného

2. Ve svém vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že vytýkané jednání nebylo zaměřeno přímo proti žalobci a nemůže být tedy nezákonným zásahem. Předmětem sporu je poskytnutí či neposkytnutí správní dokumentace. Žalovaný nezasáhl do osobní sféry žalobce, nedopustil se úkonu, který by mohl být hodnocen jako „zásah“. Podaná žaloba je předčasná, neboť řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem má pouze subsidiární povahu. Dále žalovaný uvedl, že dne 5. 1. 2023 uvědomil žalobce o zahájení řízení o přestupku tím, že mu doručil výzvu k udělení o souhlasu s projednáním přestupku. Dne 10. 2. 2023 žalobce udělil souhlas s projednáním přestupku. Podle § 79 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. je řízení zahájeno po udělení souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku. Požadavek o zaslání oznámení o zahájení řízení je přepjatým formalismem. Žalobci byla dne 15. 9. 2023 zaslána informace o výsledku řízení o přestupku a dále mu byla zaslána úředně ověřená kopie rozhodnutí o přestupku.

III. Posouzení věci krajským soud

3. Soud o předmětné žalobě rozhodl na splnění podmínek ve smyslu § 51 odst. 1 s.r.s., aniž by nařizoval jednání. Dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
4. Mezi účastníky řízení není sporu a z připojené správní dokumentace vyplývá, že žalobce dne 19. 9. 2022 oznámil hlídce vojenské policie podezření ze spáchání přestupku proti občanskému soužití spočívajícímu v urážce žalobce ze strany úřední osoby – mjr. Mgr. Š., jež byla slovně pronesena na adresu žalobce v rámci nahlížení do správní spisové dokumentace vedené žalovaným. Oznámení o přestupku obdržel žalovaný dne 8. 11. 2022, a jelikož se jednalo o řízení, které lze zahájit pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (žalobce), zaslal žalovaný poučení o právu podat souhlas k projednání přestupku žalobci písemností ze dne 4. 1. 2023, č. j. MO 6835/2023–1970. Mezi účastníky řízení není sporu a z obsahu správního spisu rovněž vyplývá, že žalobce takovýto souhlas udělil listinou ze dne 10. 2. 2023.

5. V případě řízení o přestupku proti občanskému soužití (§ 7 odst. 1 písm. a) a odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb.) je možno toto zahájit pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Z uvedeného vyplývá, že předtím, než správní orgán zahájí předmětné řízení, musí získat od osoby přímo postižené spácháním přestupku souhlas. Teprve poté se řízení zahajuje z moci úřední, přičemž osoba přímo postižená spácháním přestupku v něm má přiznaná důležitá procesní práva, a to právo na vyrozumění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí.
6. Z připojeného správního spisu a z informací známých soudu z jeho činnosti ve věci související žaloby týchž účastníků vedené před Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 30 A 87/2023 (konkrétně jde o listinu vyhotvenou Velením armády České republiky dne 23. 2. 2024, č. j. MO 166542/2024–1304) je zřejmé, že žalovaný poté, co mu byl udělen souhlas od osoby přímo postižené spácháním přestupku (žalobce) ve smyslu § 7 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb. tohoto nevyrozuměl o zahájení řízení a neumožnil mu tak, aby realizoval svá práva přiznaná v § 71 zákona č. 250/2016 Sb. (viz citace tohoto ustanovení shora). Není tedy pravdou, že by žalovaný uvědomil žalobce o zahájení řízení (jak uvádí žalovaný ve vyjádření k žalobě), neboť to mohlo být zahájeno až poté, co byl obdržen souhlas k projednání přestupku, přičemž ve smyslu ust. § 78 odst. 2 věta první zákona č. 250/2016 Sb. platí, že řízení je zahájeno až doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. Ke shodnému závěru ostatně dospělo i Velení Armády České republiky ve shora uvedené listině ze dne 23. 2. 2024, č. j. MO 166542/2024–1304.
7. Pokud jde o další argumenty ve vyjádření k žalobě, je třeba vycházet z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008–98, jenž mimo jiné vyslovil, že „věcný rozsah tří základních typů žalob v řízení podle s.ř.s. (žaloba proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s.ř.s., nečinnonostní žaloba podle § 79 a násl. s.ř.s. a zásahová žaloba podle § 82 a násl. s.ř.s.) je nutno v pochybnostech vykládat tak, aby pokud možno každý úkon veřejné správy směřující vůči jednotlivci a zasahující do sféry jeho práv nebo povinností (tj. stanovující mu nové povinnosti, které dosud neměl, anebo odmítající jej zbavit určitých povinností, které již má; přiznávající, anebo odmítající mu přiznat určitá jednotlivcem nárokováná práva; jinak zasahující do jeho právem chráněné sféry konáním nebo opomenutím, tedy mj. i nekonáním v případě, že právo stanovuje povinnost veřejné správy za stanovených podmínek konat, ať již předepsanou formou, anebo fakticky) byl podroben účinné soudní kontrole“. Dále Nejvyšší správní soud v uvedeném usnesení vyslovil, že „zásahová žaloba chrání proti jakýmkoliv jiným aktům či úkonům veřejné správy směřujícím proti jednotlivci, které jsou způsobilé zasáhnout sféru jeho práv a povinností a které nejsou pouhými procesními úkony technicky zajišťujícími průběh řízení. Nemusí jít nutně o akty neformální povahy či jen o faktické úkony, nýbrž i o jakékoliv jiné konání či opomenutí konat, nelze-li je podřadit pod pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s.ř.s. Zásahem proto může být i nezákonná nečinnost spočívající v neučinění nějakého úkonu jiného než rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s.ř.s.“.

8. Soud souhlasí s žalobcem, že výše popsaným nezákonným postupem zasáhl žalovaný do právní sféry žalobce a že tento nemá možnost jiné obrany než prostřednictvím projednávání žaloby. Není ani pravdou, že by předmětem nynějšího sporu bylo poskytnutí či neposkytnutí správní dokumentace, tato otázka není pro nyní projednávanou věc relevantní.
9. Žalobci, jakožto osobě přímo postižené spácháním přestupku proti občanskému soužití zákon zaručuje rozsáhlá procesní práva, která jsou významná pro projednání přestupku, jenž žalobce v dané věci nemohl využít, neboť se o tom, že je vedeno řízení, dozvěděl až poté, kdy bylo ve věci vydáno rozhodnutí o přestupku (viz listina žalovaného adresovaná žalobci ze dne 15. 9. 2023, v níž je žalobce informován, že ve věci přestupku proti občanskému soužití byla uložena sankce v souladu s ust. § 7 odst. 4 písm. a) téhož zákona). Z obsahu správního spisu i z listiny Velení armády České republiky ze dne 23. 2. 2024, č. j. MO 166542/2024–1304 vyplývá, že řízení o přestupku nebylo zahájeno v souladu se zákonem č. 250/2016 Sb., přičemž spisový materiál neobsahuje dokument ve smyslu ust. § 78 odst. 2 tohoto zákona. Žalobce navíc doložil dopis č. j. MO 616192/2023 - 1304 ze dne 1. 9. 2023, v němž mu bylo Velením Armády České republiky sděleno, že řízení o přestupku nebylo zahájeno; o tom, že a kdy mělo být řízení zahájeno, se žalobce dozvěděl až na základě listiny vyhotovené Kanceláří ministryně obrany dne 10. 1. 2024, č. j. MO 18227/2024–8694, kde je pouze uvedeno, že měl být identifikován okamžik zahájení řízení dnem doručení souhlasu žalobce (nesprávně, viz výklad shora). Až touto listinou se žalobce dozvěděl, že řízení o přestupku mělo být zahájeno (být v rozporu se zákonem) a že tudíž žalovaný mu odepřel práva zakotvena v ust. § 71 zákona č. 250/2016 Sb. Pokud žalobce podával žalobu dne 18. 11. 2023, nedisponoval relevantními poznatky o tom, zda bylo řízení o přestupku zahájeno a zda mu tedy v jeho rámci byla odepřena jím poukazovaná práva; žaloba byla podána včas.
10. Nelze dovodit, že by žalobce nebyl uvedeným postupem žalovaného přímo krácen, respektive, že by nezákonný postup nebyl přímo zaměřen proti žalobci; tomu byla postupem žalovaného fakticky odňata zákonem mu přiznaná práva jako osobě přímo postižené spácháním přestupku. Nečinnost žalovaného v uvedeném směru představuje přímé porušení žalobcových procesních práv. Uvedený zásah nemá přitom formální ani materiální podobu správního rozhodnutí ve smyslu § 65 s.ř.s., takže se proti němu není možné bránit žalobou proti rozhodnutí správního orgánu. Není možné využít ani žalobu na ochranu proti nečinnosti, neboť v předmětné věci nejde o povinnost žalovaného vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení.
11. Jde o nezákonný zásah, který má podobu nečinnosti, nikoliv ovšem nečinnosti ve smyslu § 79 odst. 1 s.ř.s. Jedná se o jinou podobu nečinnosti, přičemž ochrany před ní se lze domáhat v řízení podle § 82 a násl. s.ř.s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2015, č. j. 2 As 138/2014–35). Žalobce tedy v předmětné věci nemá možnost jiné soudní ochrany než prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem či donucením. Nelze ani dovodit, že by jednání žalovaného mělo být přepjatým formalismem. Uvedeným postupem došlo k zásahu do žalobcovy právní sféry garantované mu zákonem, přičemž byl fakticky zbaven rozsáhlých procesních práv náležejících osobě přímo postižené spácháním přestupku. Např. z listiny, kterou žalobce udělil souhlas s projednáním věci, je zřejmé, že je chtěl aktivně využít. Jedná se o zásah správního orgánu při výkonu veřejné správy do veřejnoprávní sféry žalobce (§ 2 s.ř.s.).

IV. Závěr a náklady řízení

12. S ohledem na shora uvedené úvahy soud žalobě vyhověl a vyslovil ve výroku pod bodem I. tohoto rozsudku, že postup žalovaného byl v namítaném rozsahu nezákonným zásahem.
13. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce měl v řízení plný úspěch, a proto mu náleží náhrada nákladů řízení, která se sestává ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 2 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 16. 5. 2024

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu